การศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

The Cost-Effectiveness of the Change in Rice Production using Quality Technology in the Paddy Field Areas of Farmers in Sisaket Province

ชุติมา เมฆวัน (Chutima Makhakvun)[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่ง แบบดั้งเดิม และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรกรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สมาชิกกลุ่ม สมาชิกครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และ แบบสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่ง แบบดั้งเดิม และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษนั้น การผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่งตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีความคุ้มค่าในการผลิตมากกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ)

คำสำคัญ : ความคุ้มค่าในการผลิต การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าว การผลิตข้าวพื้นที่ทุ่ง

---

[1]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
email: ccchutima.mak@gmail.com

วันที่ได้รับ (received) 17 พ.ค. 65 วันที่แก้ไขสำเร็จ (revised) 7 ต.ค 65 วันที่ตอบรับ (accepted) 10 ต.ค. 65

Abstract

The purpose of this research was to compare the cost-effectiveness of rice cultivation by farmers in Sisaket province between traditional and new technological methods. The data were collected from both formal and informal leaders consisting of village wise persons, agricultural district and sub-district chiefs, farmer group leaders, village headmen, group members, and household members. The research methods consisted of a structured interview and a focus group discussion. The findings revealed that a new technology-enhanced production method lowered cultivation costs, demonstrating the high cost-effectiveness of this approach to rice cultivation compared with the traditional technological method.

Keywords: Cost-effectiveness in production, Changing rice production technology, Rice production in the field

บทนำ

ข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สามารถสร้างรายได้แก่ประเทศไทยมายาวนาน โดยสถิติการส่งออกในปี พ.ศ.2562 พบว่ามีการส่งออกข้าวปริมาณทั้งสิ้น 5,338,303.32 ตัน มูลค่ารวม 102,204.79 ล้านบาท เป็นการส่งออกข้าวหอมมะลิ 1,395,892.28 ตัน มูลค่ารวม 45,004.49 ล้านบาท คิดเป็น 44.03% ของมูลค่าข้าว ที่ส่งออกในปี 2562 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นพื้นที่หนึ่งในประเทศไทยที่มีการผลิตข้าวมายาวนาน โดยปัจจุบันมีการผลิตข้าวทั้งแบบนาปี และนาปรังโดยมีพื้นที่ผลิตข้าวครอบคลุมทุกอำเภอ ซึ่งในปี 2562 มีการผลิตส่วนใหญ่แบบนาทุ่งโดยมีพื้นที่การผลิตข้าวและสามารถเก็บเกี่ยวได้ จำนวน 134,894.99 ไร่ (สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ, 2562) โดยการผลิตข้าวแบบปกติทั่วไปในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการผลิตข้าวที่มุ่งเน้นปริมาณเน้นความสะดวกรวดเร็ว ตั้งแต่กระบวนการไถเตรียมดิน เตรียมแปลง การซื้อเมล็ดพันธุ์ การทำนาหว่านแทนนาดำที่มีความเชื่อว่ายิ่งหว่านเมล็ดพันธุ์

จำนวนมากยิ่งส่งผลต่อการงอกและการอยู่รอดของต้นกล้าข้าว ดังนั้นการหว่านจึงใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 25-30 กิโลกรัมต่อไร่ (คำแนะนำของ กองวิจัยและพัฒนากรมการข้าว ระบุ ในการทำนาหว่านข้าวแห้ง มีคำแนะนำให้ใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 1-2 ถังต่อไร่ หรือประมาณ 10-20 กิโลกรัมต่อไร่เพื่อความเหมาะสมของประชากรต้นข้าว) ไม่มีการตัดข้าวปน มีการใส่ปุ๋ยเคมี กำจัดศัตรูพืชด้วยสารเคมี และการใช้รถเกี่ยวข้าวแทนเกี่ยวมือซึ่งในหนึ่งวันเกี่ยวข้าวหลายแปลงและหลายสายพันธุ์ อีกทั้งเกษตรกรนิยมขายข้าวสด คือ หลังจากที่รถเกี่ยวข้าวแล้วเสร็จจะนำไปขายให้กับโรงสีที่รับซื้อข้าวทันทีจึงส่งผลต่อการปลอมปนของเมล็ดข้าวและคุณภาพของข้าว และผลตอบแทนที่ตกต่ำของเกษตรกรในพื้นที่ โดยปัญหาเหล่านี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างตระหนักและเห็นความสำคัญและได้จัดอบรม ส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ แต่ยังมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่ตระหนักและเห็นความสำคัญและปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตจากการส่งเสริม และสนับสนุน ทำให้มีกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ (คุณภาพ) เพื่อลดต้นทุน โดยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีกลุ่มที่สามารถปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตข้าวจนส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณของข้าว จนทำให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตข้าว ได้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงที่สุดในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่ง คือ กลุ่มเกษตรกรตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน

การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ (คุณภาพ) ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อำเภอห้วยทับทันมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงที่สุด คือ มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 845.37 กิโลกรัม ในปี 2562 ซึ่งมีผลผลิตสูงมากหากเทียบจากค่าเฉลี่ยผลผลิตข้าวต่อไร่ของเกษตรกรในประเทศไทยที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 445 กิโลกรัม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) และในจังหวัดศรีสะเกษที่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 434.28 กิโลกรัม (สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ, 2562) โดยเหตุผลที่ทำให้อำเภอห้วยทับทันมีผลผลิตสูง เนื่องจากมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรในตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิโดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยหลากหลายเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตข้าวให้มีคุณภาพ โดยคุณภาพของเมล็ดข้าวแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ คุณภาพเมล็ดทางกายภาพซึ่งหมายถึง ลักษณะรูปร่างและขนาดของเมล็ดที่มองเห็นได้

และคุณภาพทางเคมีหมายถึง องค์ประกอบ ทางเคมีที่รวมกัน เป็นเม็ดแป้งของข้าวที่หุงต้มเพื่อบริโภค (งามชื่น คงเสรี, 2546) ซึ่งคุณภาพของข้าวส่งผลต่อความคุ้มค่าในการผลิตข้าวตามมา โดยความคุ้มค่าในการผลิตประกอบด้วยการผลิตข้าวจะมีขั้นตอนควบคุมการผลิตที่สำคัญหลายประการ ดังนั้นในกระบวนการผลิตข้าวจะเน้นเรื่องของความสามารถในการควบคุมต้นทุนในการผลิต กระบวนการผลิตโดยมีเป้าหมายที่จะควบคุมให้การผลิตมีคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอ สามารถผลิตข้าวให้ได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งหากทำได้จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และรายได้ในครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรเหล่านั้น โดยกระบวนการผลิตข้าวประกอบด้วยต้นทุนการผลิตหลายประการ โดยต้นทุนในการผลิตข้าวประกอบด้วย ต้นทุนด้าน 1. วัตถุดิบ 2. ค่าแรงงาน 3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต (พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล, 2564) ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรไทยกำลังประสบปัญหาต้นทุนในการผลิตข้าวสูงขึ้น ทั้งค่าปุ๋ยเคมี ค่ายากำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ค่าจ้างรถเก็บเกี่ยวข้าวหรือเครื่องจักรอื่นในการทำการเกษตร ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันที่มีราคาสูงขึ้น จึงส่งผลต่อความคุ้มค่าในการผลิต เมื่อเทียบต้นทุนกับผลตอบแทนที่ได้รับ จากงานวิจัยของกนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์, สิริมา บูรณ์กุศล และธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก. (2560) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวนาปรัง กรณีศึกษา บ้านฮี หมู่ 3 ตำบลคำเจริญ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การปลูกข้าวนาปรังของเกษตรกรมีจุดคุ้มทุนอยู่ ที่ 0.80 ตันต่อไร่ ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ มีกำไรสุทธิจากการปลูกข้าวเฉลี่ย 1,092.13 บาทต่อไร่ อัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุน 27.22% อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 21.40% อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) 22.59% เนื่องจากเกษตรมีต้นทุนในส่วนของค่าใช้จ่ายในการผลิตที่สูง ส่งผลให้กำไรสุทธิจากการปลูกข้าวเฉลี่ยต่ำ จึงส่งผลให้อัตราผลตอบแทนแสดงอยู่ในอัตราที่ต่ำ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งแบบดั้งเดิม (ปกติ) ที่มีการผลิตที่มุ่งเน้นปริมาณ ไม่มีการคัดเมล็ดพันธุ์เอง เน้นการซื้อเมล็ดพันธุ์ และมีการใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชเพื่อใช้ในการผลิต เน้นการทำนาหว่านไม่มีการตัดข้าวปน กับแบบใหม่ (คุณภาพ) ที่มุ่งเน้นการทำนาแบบอินทรีย์ประณีต มีการคัดเมล็ดพันธุ์ ปักดำ ตัดข้าวปน ไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีในการผลิต ในพื้นที่อำเภอห้วยทับทัน

โดยกระบวนการศึกษามุ่งหวังว่า องค์ความรู้จากการศึกษาจะสามารถนำมาถ่ายทอดและสร้างความตระหนักให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ในการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อตัวเกษตรกร และส่งผลต่อรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีตามมาอย่างยาวนาน อีกทั้งจะส่งผลต่อคุณภาพข้าวในพื้นที่ในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งแบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เกิดชุดข้อมูลความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งแบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีชุดข้อมูลในการเผยแพร่ข้อมูลความคุ้มค่าในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต ข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) แก่เกษตรกรในพื้นที่

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตเนื้อหา**

เนื้อหาในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วยการศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งแบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ อำเภอห้วยทับทัน โดยความคุ้มค่าในการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีของชาวนา เปรียบจากต้นทุนในการผลิตข้าว อันประกอบด้วย 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ในการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณ และรายได้จากผลผลิตข้าว

2. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย**

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 **ผู้รู้** อันประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร รวมจำนวน 10 คน

2.2 **ผู้ปฏิบัติการ** อันประกอบด้วย เกษตรกรในพื้นที่วิจัยที่ประกอบอาชีพทำนา ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป รวมทั้งหมดจำนวน 20 คน โดยในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เริ่มจากการค้นหาพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่งจำนวน 1 ตำบล ในอำเภอห้วยทับทัน หลังจากนั้นคัดเลือกเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนาที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และมีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) และแบบดั้งเดิม (ปกติ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เกษตรกรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่ง และเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่ง จำนวน 10 ครัวเรือน

2) เกษตรกรที่มีการผลิตข้าวแบบเดิม (ปกติ) และอาศัยอยู่ในตำบลเดียวกันกับเกษตรกรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 10 ครัวเรือน

2.3 **ผู้เกี่ยวข้อง** อันประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่ม สมาชิกชุมชน 2 พื้นที่ พื้นที่ละ 5 คน รวม 10 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับผู้ปฏิบัติการ ประเด็นต้นทุนในการผลิตข้าวรายครัวเรือน ทั้ง 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ อื่นๆ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ และปริมาณการผลิตข้าว และผลตอบแทนจากผลผลิตข้าว ในพื้นที่

อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) กับผู้ปฏิบัติการ ประเด็นการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณ และรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าวและคุณภาพของข้าว ในพื้นที่อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ และสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ใช้กับกลุ่มผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ปฏิบัติการประเด็นคำถามต้นทุนในการผลิตข้าว กับความคุ้มค่าในการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณ และรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าว และคุณภาพของข้าวของเกษตรกรในพื้นที่

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. **ผู้รู้**อันประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร รวมจำนวน 10 คน

2. **ผู้ปฏิบัติการ** อันประกอบด้วย เกษตรกรในพื้นที่วิจัยที่ประกอบอาชีพทำนาที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป รวมทั้งหมดจำนวน 20 ครัวเรือน โดยในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเริ่มจากการค้นหาพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่ง จำนวน 1 ตำบล ในอำเภอห้วยทับทัน หลังจากนั้นคัดเลือกเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนาที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และมีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) และแบบดั้งเดิม (ปกติ) รวมทั้งหมด 20 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เกษตรกรที่เป็น ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่งอำเภอห้วยทับทัน และเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่ง จำนวน 10 ครัวเรือน

2.2 เกษตรกรที่มีการผลิตข้าวแบบเดิม (ปกติ) และอาศัยอยู่ในตำบลเดียวกันกับเกษตรกรที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 10 ครัวเรือน

3. **ผู้เกี่ยวข้อง** อันประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่ม สมาชิกชุมชน 2 พื้นที่ จำนวน 10 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. **แบบสัมภาษณ์ ดังนี้**

1) **แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง** (Structured Interview) ประเด็นการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณ และรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าว และคุณภาพของข้าว ในพื้นที่อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติการ

2) **การสนทนากลุ่ม** (Focused Group Discussion) ประเด็นคำถามต้นทุนในการผลิตข้าว กับความคุ้มค่าในการทำนาที่ส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณ และรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าว และคุณภาพของข้าวของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติการ และผู้เกี่ยวข้อง

3) **แบบสอบถาม** (Quantitative Research) ประเด็นต้นทุนในการผลิตข้าวรายครัวเรือน ทั้ง 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ อื่นๆ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ และปริมาณการผลิตข้าว และผลตอบแทนจากผลผลิตข้าว ในพื้นที่อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้ปฏิบัติการ

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยการให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุม และสอดคล้องของเนื้อหา แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่อื่น ซึ่งมีความใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย แต่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายก่อนนำมาสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

การรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษาโดยค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิ และทุติยภูมิ จากหน่วยราชการ สถาบันการศึกษาเอกชน ประเภทหนังสือ ตำรา รายงานการประชุม งานวิจัย ปริญญานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ อินเทอร์เน็ต และวีดิทัศน์

ช่วงที่ 2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1) ประชุมเตรียมการ และวางแผนการดำเนินการวิจัย และสร้างเครื่องมือการวิจัย (แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม)

2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุนในการผลิตข้าว ทั้ง 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และสอบถาม

3) ดำเนินการสรุปวิเคราะห์ เปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งอำเภอห้วยทับทัน แบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม

ช่วงที่ 3 สรุปและประเมินผล

1) สรุปวิเคราะห์ผลการวิจัย

2) รายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสรุปวิเคราะห์ผลการวิจัยและประเมินผลการวิจัย โดยใช้การจัดทำข้อมูล และการสรุปวิเคราะห์ ประเมินผลของข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากภาคสนามมาจัดทำดังต่อไปนี้

1) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียด พร้อมจัดระบบหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

2) นำข้อมูลจากภาคสนาม มาจัดแยกประเภท จัดหมวดหมู่ และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

3) นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามที่รวบรวมได้จากการ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ร่วมกันกับทีมวิจัยรวมถึงการตรวจสอบ และเติมเต็มข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในพื้นที่ผ่านเวทีการคืนข้อมูลผลการศึกษาวิจัย รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล จาก **ทั้งแหล่งเวลา แหล่งสถานที่** และ**แหล่งบุคคล** และนำเสนอข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมแสดงตาราง ภาพถ่าย ประกอบคำอธิบาย

4) ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละและหาค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

ผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษได้ทำการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการวิจัย คือ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน โดยประชาชนภายในเขตตำบลผักไหมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ในชุมชนยังมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริม และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพ ตามมาตรฐานของกรมการข้าว จนสามารถจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้กับกรมการข้าวเพื่อจำหน่ายทั่วประเทศ (ระเบียบกรมการข้าว พ.ศ. 2549 ระบุผู้ที่จะสามารถจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ต้องได้รับใบอนุญาตรวบรวมเมล็ดพันธุ์เพื่อการค้าหรือใบอนุญาตขายเมล็ดพันธุ์ควบคุม ซึ่งการขอใบอนุญาตต้องยื่นขอจากกรมการข้าวและต้องมีการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์รวมถึงสถานที่จัดเก็บเมล็ดพันธุ์) โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรในตำบลผักไหม ที่มีปัญหาเดียวกัน โดยพบว่าปัญหาที่สำคัญ ได้แก่

ต้นทุนการผลิตสูง ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก สภาพดิน มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี ขาดองค์ความรู้การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีส่งผลให้มีผลผลิตต่ำกว่าเกณฑ์ ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ ซึ่งจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกษตรกรกลุ่มนี้ได้มองหาทางออก ร่วมกันว่า “ปัญหาที่เกิดเป็นของเรา เราต้องแก้ปัญหาด้วยตัวของเรา” จึงได้รวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกร และยกระดับเป็นวิสาหกิจชุมชนในลำดับต่อมา โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม” โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยร่วมกับประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ได้คัดเลือกครัวเรือนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 10 ครัวเรือน ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม มีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มายาวนานและต่อเนื่อง และเกษตรกรที่มีการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม (ปกติ) โดยมีคุณสมบัติคือไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม และอาศัยอยู่ในตำบลผักไหม จำนวน 10 ครัวเรือน ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถสรุปความคุ้มค่า ด้านสิ่งที่ลงทุนในการผลิต ที่ประกอบไปด้วย 1) ค่าแรงคน 2) ค่าทรัพยากรที่รวมทั้ง เงิน วัสดุ อื่นๆ 3) ค่าเครื่องจักร เครื่องยนต์ กับรายได้ที่เกิดขึ้นจากปริมาณการผลิตข้าว และคุณภาพของข้าวของเกษตรกร โดยวัดจากรายได้ในการขายผลผลิตโดยตรง เช่น ขายเมล็ดข้าวเปลือกสด ขายเป็นเมล็ดพันธุ์ และการใช้ประโยชน์จากผลผลิตในแบบอื่น เช่น ขายข้าวสาร ขายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว จากข้อมูลข้างต้นสามารถเปรียบเทียบการผลิตข้าวในพื้นที่ทุ่งตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน ได้ว่าการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าและรายรับจากคุณภาพและปริมาณของข้าวที่สูงกว่า ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ) มีความคุ้มค่ามากกว่าการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม (ปกติ) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งแบบดั้งเดิม (ปกติ) และแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดังนี้

1. ความคุ้มค่าในการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) ของเกษตรกร ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จากการศึกษาเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ในพื้นที่ ประกอบด้วย 10 ครัวเรือน โดยตัวแทนครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อายุอยู่ที่ 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 โดยเกษตรกรทุกครัวเรือนมีที่นาที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตัวเองส่วนใหญ่มีจำนวนที่นา ต่ำกว่า 10 ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 และทุกครัวเรือนทำนาเพียง 1 ครั้งต่อปี โดยพันธุ์ข้าวที่ทำนาที่ทำ ประกอบไปด้วย พันธุ์ข้าว หอมมะลิ 105 จำนวน 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 40 และพันธุ์ กข 15 จำนวน 6 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการผลิตข้าวพบว่ารายจ่ายจากการทำนาต่อ 1 ครั้งใน 1 ปีพบว่าภาพรวม รายรับและรายจ่าย เกษตรที่มีการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) จำนวน 10 ราย มีรายรับเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อไร่ คือ รายรับเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 8,787.50 บาทต่อไร่ ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่คือ 1,505.35 บาทต่อไร่ โดยมีส่วนต่างจำนวน 7,282.15 บาทต่อไร่

2. ความคุ้มค่าในการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) ของเกษตรกร ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จากการศึกษาเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ ประกอบด้วย 10 ครัวเรือน โดยตัวแทนครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อายุอยู่ที่ 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 โดยเกษตรกรทุกครัวเรือนมีที่นาที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตัวเองส่วนใหญ่มีจำนวนที่นาต่ำกว่า 10 ไร่ ซึ่ง คิดเป็นร้อยละ 50 และทุกครัวเรือนทำนาเพียง 1 ครั้งต่อปี โดยพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรปลูก คือ พันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 จำนวน 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 40 และพันธุ์ กข 15 จำนวน 6 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการผลิตข้าวพบว่ารายจ่ายจากการทำนาต่อ 1 ครั้งใน 1 ปี พบว่ารายรับเฉลี่ยต่อ ไร่สูงกว่าค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อไร่ คือ รายรับเฉลี่ยต่อไร่ จำนวน 7,558.56 บาทต่อไร่ ส่วนค่าใช้จ่าย เฉลี่ยต่อไร่คือ 1,758.96 บาทต่อไร่ โดยมีส่วนต่างจำนวน 5,799.60 บาทต่อไร่

ผลสรุปจากตารางข้างต้น สามารถ อธิบายเปรียบเทียบรายรับ และรายจ่ายแต่ละครัวเรือนของ เกษตรกรในพื้นที่ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษที่ผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) กับปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) พบว่า การผลิตข้าวใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่ำกว่าแต่มีรายรับเฉลี่ยต่อไร่ที่สูงกว่า โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,505.35 บาทต่อไร่ ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) เฉลี่ย 1,758.96 บาทต่อไร่ ส่วนรายรับในการผลิตข้าวโดยใช้

เทคโนโลยีแบบคุณภาพ เฉลี่ย 8,787.50 บาทต่อไร่ ส่วนรายรับในการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) เฉลี่ย 7,558.56 บาทต่อไร่

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) ในพื้นที่ทุ่ง ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีความคุ้มค่าในการผลิตที่สูงกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) เป็นผลมาจากการขายผลผลิตที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานการจัดจำหน่ายข้าวของกรมการข้าวจึงสามารถขายเมล็ดพันธุ์ข้าว ในนามของสมาชิกกลุ่มซึ่งมีราคาสูงกว่าการขายข้าวเปลือกสดของเกษตรกรที่มีการผลิตที่สูงกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม (ปกติ) อีกทั้งปริมาณการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) ยังมีปริมาณสูงกว่าการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบ ดั้งเดิม (ปกติ) จึงส่งผลทำให้การผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) มีความคุ้มค่าในการผลิตที่สูงกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านความคุ้มค่าจากการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่งมีผลต่อความคุ้มค่าที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายผลการเปรียบเทียบรายรับและรายจ่ายแต่ละครัวเรือนของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ว่าการผลิตข้าวใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ (คุณภาพ) มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่ำกว่า แต่มีรายรับเฉลี่ยต่อไร่ที่สูงกว่าการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม (ปกติ) เนื่องจากมีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำกว่าไม่มีค่าปุ๋ยเคมี ค่ายากำจัดศัตรูพืช อีกทั้งยังสามารถผลิตข้าวได้ปริมาณที่มากกว่า และมีคุณภาพมากกว่า โดยคุณภาพในที่นี้หมายรวมถึงปริมาณในการผลิตและคุณภาพของข้าวที่ตรงตามสายพันธุ์ มีการปลอมปนปริมาณน้อย และเป็นการผลิตที่ไร้สารเคมีจึงสามารถขาย ผลผลิตทั้งแบบโดยตรง (ขายเมล็ดข้าวสด ขายเมล็ดพันธุ์) และการใช้ประโยชน์จากผลผลิตในแบบอื่น (ขายข้าวสาร ขายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว) จึงส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า และกำไรจากผลผลิตที่มากกว่าจึงส่งผลต่อความคุ้มค่าที่มากกว่า ดังนั้นการผลิตข้าวโดยใช้เทคโนโลยีแบบคุณภาพในพื้นที่ทุ่ง ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีความคุ้มค่าในการผลิตที่สูงกว่าการผลิตข้าว

โดยใช้เทคโนโลยีดั้งเดิม (ปกติ) สอดคล้องกับแนวคิดของ พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล. (2564) ที่ระบุผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 0.27 ตันต่อไร่ หรือ 270 กิโลกรัมต่อไร่ และหากคำนวณเป็นจำนวนเงินเท่ากับ 1,381.22 บาทต่อไร่ จะแสดงให้เห็นว่าปริมาณการผลิตข้าวหอมมะลิมีจุดคุ้มทุนต่ำ ซึ่งจะส่งผลดีต่อเกษตรกร เนื่องจากผลผลิตข้าวที่เกินจากจุดคุ้มทุนจะเป็นกำไรจากการผลิตที่เกษตรกรจะได้รับ และสอดคล้องกับแนวคิด พิรานันท์ ยาวิชัย, จุฑามาศ วงษ์แก้ว, ฐิติมา ทรงคำ และธีราลักษณ์ สัจจะวาท. (2561) ที่ได้ศึกษาต้นทุน และผลตอบแทนจากการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ของเกษตรกรในเขตหมู่บ้านโป่งศรีนคร ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย พบว่า ต้นทุนในการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบร้อยละ 10.77 ต้นทุนค่าแรงงานร้อยละ 15.38 และต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตร้อยละ 73.85 และสอดคล้องกับแนวคิดนิตยา รื่นสุข, ประนอม มงคลบรรจบ และวาสนา อินแถลง (2554) ที่ศึกษาการจัดการเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเขตนาชลประทาน พบว่า การจัดการฟางแบบเผาฟางก่อนการเตรียมดิน การเอาฟางออกก่อนการเตรียมดิน การไถกลบฟางก่อนการเตรียมดิน และการลดการไถพรวน ติดต่อกัน 6 ฤดูปลูก ไม่มีผลให้ผลผลิตข้าวแตกต่างกัน แต่การใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำในดินที่มีความเป็นกรด-ด่างระหว่าง 4.5- 5.8 และเมื่อนำเทคนิคการไถกลบฟางก่อนการเตรียมดินไปทดสอบในนาเกษตรกร พบว่า การไถกลบฟางก่อนการเตรียมดินติดต่อกัน สามารถลดการใช้ปุ๋ยลงได้มากกว่าร้อยละ 50 ในฤดูที่ 3 ลดต้นทุนโดยรวมลงได้ ซึ่งการเตรียมดินดีสามารถลดปริมาณวัชพืชในนาข้าวได้ การสุ่มสำรวจศัตรูข้าวเป็นระยะทำให้สามารถลดการใช้สารเคมีลงได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเผยแพร่เพื่อให้เกษตรกรเห็นความสำคัญ และความคุ้มค่าในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ)

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ความรู้และทักษะแก่เกษตรกรเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวแบบใหม่ (คุณภาพ)

2. **ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป**

2.1 นักวิจัยที่ทำการวิจัยต่อยอดควรขยายประเด็นการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการผลิตข้าวโดยวิธีต่างๆ ว่ามีความคุ้มค่าในการผลิตที่แตกต่างกันเพียงใด อย่างไรบ้าง

2.2 นักวิจัยที่จะทำการวิจัยต่อเนื่องควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้สามารถพัฒนาการผลิตข้าวให้มีความคุ้มค่าและได้คุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์, สิริมา บูรณ์กุศล และธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก. (2560) **ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวนาปรัง กรณีศึกษา บ้านฮี หมู่ 3 ตำบลคำเจริญ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี**. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 2 “การวิจัย 4.0 เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”: 1201-1210. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.

กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว (2562). **การควบคุมวัชพืชในนาหว่านข้าวแห้งสำหรับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์** ค้นเมื่อ เมษายน 2565, จาก https://www.ricethailand.go.th/rkb3/title-index.php-file=content.php&id=46-2.htm

งามชื่น คงเสรี. (2546). **ข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว**. (ม.ป.ท.): กรมวิชาการเกษตร.

นิตยา รื่นสุข, ประนอม มงคลบรรจบ และวาสนา อินแถลง (2554). **การจัดการเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเขตนาชลประทาน**. สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี.

พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล. (2564) ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกร อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**,**7**(1),121-135.

พิรานันท์ ยาวิชัย, จุฑามาศ วงษ์แก้ว, ฐิติมา ทรงคำ และธีราลักษณ์ สัจจะวาท. (2561). ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวพันธุ์ กข15 ของเกษตรกรในเขต หมู่บ้านโป่งศรีนคร ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย. **วารสารธุรกิจปริทัศน์**, **10**(1), 7-24.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). **ตารางแสดงรายละเอียดข้าวนาปี ปี 2562/2563**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565, จากhttps://www.oae.go.th/view

สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ (2562). **สถิติการเกษตรและการประมง**. ศรีสะเกษ: สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ.

ตารางที่ 1 ความคุ้มค่าของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตข้าวพื้นที่ทุ่ง

รายการ	พื้นที่ทุ่ง	
	แบบใหม่ (คุณภาพ)	แบบดั้งเดิม (ปกติ)
จำนวนไร่ใช้ผลิตข้าว 1-10 ไร่	5	6
11-15 ไร่	3	1
16-20 ไร่	2	3
21-25 ไร่	0	0
26-30 ไร่	0	0
จำนวนครั้งที่ทำนา/ ครัวเรือน		
1 ครั้ง	10	10
2 ครั้ง	0	0
3 ครั้ง	0	0
ค่าใช้จ่ายในการผลิต/ปี (บาท) ค่าพันธุ์ข้าว	42,586	10,125
ค่าไถ/หว่าน/ปั่น/หยอด	76,400	78,430
ค่าปุ๋ย	ปุ๋ยพืชสดจากกลุ่ม	35,950
ค่ายา/กำจัดศัตรูพืช	-	-
ค่ารถเกี่ยว	76,400	66,600
ค่าขนส่ง	กลุ่มมารับผลผลิตจากสมาชิก	4,500
ค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่	1,505.35	1,758.96
รายรับจากการผลิต/ปี (บาท) เก็บไว้บริโภคในครัวเรือน	/	/
ขายข้าวเปลือก	680,000	839,000
แปรรูปขาย/ขายข้าวสาร	-	-
ขายพันธุ์ข้าว	444,800	-
รายรับจากการผลิตเฉลี่ยต่อไร่	8,787.50	7,558.56
กำไรเฉลี่ยต่อไร่ (บาท/ไร่)	7,282.15	5,799.60